

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมการเกษตรของนักเรียน ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนบ้านแม่จูด อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

- 2.1. หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- 2.2. แผนยุทธศาสตร์ขับเคลื่อนหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา
- 2.3. โครงการเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนบ้านแม่จูด อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่
- 2.4. แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยอมรับ
- 2.5. แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการตัดสินใจ
- 2.6. ผลงานวิจัย และงานเขียนที่เกี่ยวข้อง

2.1. หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงสำนักงาน คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2549, หน้า 6) เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่ และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกๆระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผลรวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร ต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่ง ในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอนและขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎีและนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรมความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทนการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และกว้างขวางทั้งด้านวัตถุสังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

1. เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง ความสามารถของชุมชนเมือง รัฐ ประเทศ หรือภูมิภาคหนึ่งๆ ในการผลิตสินค้าและบริการทุกชนิดเพื่อเลี้ยงสังคมนั้นๆ ได้โดยไม่ต้องพึ่งพาปัจจัยต่างๆ ที่เราไม่ได้เป็นเจ้าของ

2. เศรษฐกิจพอเพียงในระดับบุคคลนั้น คือ ความสามารถในการดำรงชีวิตได้อย่างไม่เดือดร้อน มีความเป็นอยู่อย่างประมาณตน ตามฐานะ ตามอัตภาพ และที่สำคัญไม่หลงไหลไปตามกระแสของวัตถุนิยม มีอิสรภาพ เสรีภาพ ไม่พัวพันการอยู่กับสิ่งใด

3. หากกล่าวโดยสรุป คือ หันกลับมายึดเส้นทางสายกลางในการดำรงชีวิต ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับ

หลักการพึ่งตนเอง

1. ด้านจิตใจ ทำตนให้เป็นที่พึ่งตนเอง มีจิตสำนึกที่ดี สร้างสรรค์ให้ตนเองและชาติโดยรวมมีจิตใจเอื้ออาทร ประนีประนอม เห็นประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง

2. ด้านสังคม แต่ละชุมชนต้องช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เชื่อมโยงกัน เป็นเครือข่ายชุมชนที่แข็งแกร่ง เป็นอิสระ

3. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้ใช้และจัดการอย่างฉลาด พร้อมทั้งหาทางเพิ่มมูลค่า โดยให้ยึดอยู่บนหลักการของความยั่งยืน

4. ด้านเทคโนโลยี จากสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็ว เทคโนโลยีที่เข้ามาใหม่มีทั้งดีและไม่ดี จึงต้องแยกแยะบนพื้นฐานของภูมิปัญญาชาวบ้าน และเลือกใช้เฉพาะที่สอดคล้องกับความต้องการ และสภาพแวดล้อม และควรพัฒนาเทคโนโลยีจากภูมิปัญญาของเราเอง

5. ด้านเศรษฐกิจ แต่เดิมนักพัฒนามักมุ่งที่การเพิ่มรายได้ และไม่มีการมุ่งที่การลดรายจ่าย ในเวลาเช่นนี้จะต้องปรับทิศทางใหม่ คือ จะต้องมุ่งลดรายจ่ายก่อน เป็นสำคัญ และยึดหลักพออยู่ พอกิน พอใช้

การปฏิบัติตนตามแนวทางเศรษฐกิจแบบพอเพียงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

1. ยึดความประหยัด ตัดทอนค่าใช้จ่ายในทุกด้าน ลดละความฟุ่มเฟือยในการดำรงชีพอย่างจริงจัง ดังพระราชดำรัสว่า “ความเป็นอยู่ที่ดีต้องไม่ฟุ้งเฟ้อ ต้องประหยัดไปในทางที่ถูกต้อง”

2. ยึดถือการประกอบอาชีพด้วยความถูกต้อง สุจริต แม้จะตกอยู่ในภาวะขาดแคลนในการดำรงชีพก็ตาม ดังพระราชดำรัสที่ว่า “...ความเจริญของคนทั้งหลาย ย่อมเกิดมาจากการประพฤติชอบ และการหาเลี้ยงชีพ ชอบเป็นหลักสำคัญ...”

3. ละเลิกการแก่งแย่งผลประโยชน์ และแข่งขันกัน ในทางการค้าขาย ประกอบอาชีพแบบต่อสู้กันอย่างรุนแรงดังอดีต ซึ่งมีพระราชดำรัสเรื่องนี้ว่า “...ความสุขความเจริญอันแท้จริงนั้นหมายถึงความสุขความเจริญที่บุคคลแสวงหามาได้ด้วยความเป็นธรรมทั้งในเจตนา และการกระทำไม่ใช่ได้มาด้วยความบังเอิญ หรือด้วยการแก่งแย่งเบียดบังมาจากผู้อื่น...”

4. ไม่หยุดนิ่งที่จะหาทางให้ชีวิตหลุดพ้นจากความทุกข์ยากครั้งนี้ โดยต้องขวนขวายใฝ่หาความรู้ให้เกิดมีรายได้เพิ่มพูนขึ้น จนถึงขั้นพอเพียงเป็นเป้าหมายสำคัญ พระราชดำรัสตอนหนึ่งที่ทำให้ความชัดเจนว่า “...การที่ต้องการให้ทุกคนพยายามที่จะหาความรู้ และสร้างตนเองให้มั่นคงนี้เพื่อตนเอง เพื่อที่จะให้ตัวเองมีความเป็นอยู่ที่ก้าวหน้า ที่มีความสุข พอมีพอกิน เป็นขั้นหนึ่ง และขั้นต่อไปก็คือให้มีเกียรติว่ายืนได้ด้วยตนเอง...”

5. ปฏิบัติตนในแนวทางที่ศีลละสิ่งชั่วให้ หดสิ้นไป ทั้งนี้ด้วยสังคมไทยที่ล่มสลายลงในครั้งนี้ เพราะยังมีบุคคลจำนวนมากมิใช่น้อยที่ดำเนินการโดยปราศจากอายต่อแผ่นดินพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระราโชวาท ว่า “...พยายามไม่ก่อความชั่วให้เป็นเครื่องทำลายตัวทำลายผู้อื่น พยายามลดพยายามละความชั่วที่ตัวเองมีอยู่ พยายามก่อความดีให้แก่ตัวอยู่เสมอ พยายามรักษา และเพิ่มพูนความดีที่มีอยู่นั้น ให้งอกงามสมบูรณ์ขึ้น...”

นัยสำคัญของแนวคิดระบบเศรษฐกิจแบบพอเพียง

1. เป็นระบบเศรษฐกิจที่ยึดถือหลักการที่ว่า “คนเป็นที่พึ่งแห่งตน” โดยมุ่งเน้นการผลิตพืชผลให้เพียงพอ กับความต้องการบริโภคในครัวเรือนเป็นอันดับแรก เมื่อเหลือพอจากการบริโภคแล้วจึงคำนึงถึงการผลิตเพื่อการค้าเป็นอันดับรองลงมา ผลผลิตส่วนเกินที่ออกสู่ตลาดก็จะเป็นกำไรของเกษตรกร ในสภาพการณ์เช่นนี้ เกษตรกรจะกลายเป็นผู้กำหนด หรือเป็นผู้กระทำต่อตลาดแทนที่ว่าตลาดจะเป็นตัวกระทำ หรือเป็นตัวกำหนดเกษตรกรดังเช่นที่เป็นอยู่ในขณะนี้ และหลักใหญ่

สำคัญยิ่ง คือ การลดค่าใช้จ่าย โดยการสร้างสิ่งอุปโภคบริโภคในที่ดินของตนเอง เช่น ข้าว น้ำ ปลา ไข่ ไม้ผล พืชผัก ฯลฯ

2. เศรษฐกิจแบบพอเพียงให้ความสำคัญกับการรวมกลุ่มของชาวบ้าน ทั้งนี้ กลุ่มชาวบ้านหรือองค์กรชาวบ้านจะทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่างๆ ให้หลากหลาย ครอบคลุมทั้ง การเกษตรแบบผสมผสาน หัตถกรรม การแปรรูปอาหาร การทำธุรกิจค้าขาย และการท่องเที่ยวระดับชุมชน ฯลฯ เมื่อองค์กรชาวบ้านเหล่านี้ได้รับการพัฒนาให้เข้มแข็ง และมีเครือข่ายที่กว้างขวางมากขึ้นแล้ว เกษตรกรทั้งหมดในชุมชนก็จะได้รับการดูแลให้มีรายได้เพิ่มขึ้นรวมทั้งได้รับการแก้ไขปัญหาในทุกๆ ด้าน เมื่อเป็นเช่นนี้ เศรษฐกิจโดยรวมของประเทศก็จะสามารถเติบโตไปได้อย่างมีเสถียรภาพ ซึ่งหมายความว่าเศรษฐกิจสามารถขยายตัวไปพร้อมๆ กับภาวการณ์ด้านการกระจายรายได้ที่ดีขึ้น

3. เศรษฐกิจแบบพอเพียงตั้งอยู่บนพื้นฐานของการมีความเมตตา ความเอื้ออาทร และความสามัคคีของสมาชิกในชุมชนในการร่วมแรงร่วมใจ เพื่อประกอบอาชีพต่างๆ ให้บรรลุผลสำเร็จ ประโยชน์ที่เกิดขึ้นจึงมิได้หมายถึงรายได้แต่เพียงมิติเดียว หากแต่ยังรวมถึงประโยชน์ในมิติอื่นๆ ด้วย ได้แก่ การสร้างความมั่นคงให้กับสถาบันครอบครัว สถาบันชุมชน ความสามารถในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของชุมชนบนพื้นฐานของภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งการรักษาไว้ซึ่งขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงามของไทยให้คงอยู่ตลอดไป

หลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง

การพัฒนาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง คือ การพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ความรอบคอบ และคุณธรรม ประกอบการวางแผน การตัดสินใจและการกระทำ

ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไป และไม่มากเกินไปโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่นการผลิต และการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ

ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผลโดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้น จากการกระทำนั้นๆ อย่างรอบคอบ

การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบ และการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต ทั้งใกล้และไกล

เงื่อนไข การตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้นต้องอาศัยทั้งความรู้ และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน กล่าวคือ

เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผน และความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ

เงื่อนไขคุณธรรม ที่จะต้องเสริมสร้างประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

2.2. แผนยุทธศาสตร์ขับเคลื่อนหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา

ปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวทางการดำเนินชีวิต และวิถีปฏิบัติที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมี พระราชดำรัสชี้แนะแก่ พสกนิกรชาวไทยมานานกว่า 30 ปี ดังจะเห็นได้ว่าปรากฏความหมายเป็นเชิงนัยเป็นครั้งแรกใน พระบรมราโชวาท และพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระ

เจ้าอยู่หัว ในปี 2517 ที่พระองค์ได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการพัฒนา บนหลักแนวคิดพึ่งตนเอง เพื่อให้เกิดความพอมี พอกิน พอใช้ของคนส่วนใหญ่ โดยใช้หลักความพอประมาณ การคำนึงถึงการมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว และทรงเตือนสติ ประชาชนคนไทยไม่ให้ประมาท ตระหนักถึงการพัฒนาอย่างเป็นขั้นเป็นตอนที่ถูกต้องตามหลักวิชา และการมีคุณธรรมเป็นกรอบในการ ปฏิบัติและการดำรงชีวิต

ในช่วงที่ประเทศไทยประสบกับภาวะวิกฤตเศรษฐกิจในปี 2540 นับเป็นบทเรียนสำคัญที่ทำให้ประชาชนเข้าใจถึงผลจากการพัฒนา ที่ไม่คำนึงถึงระดับความเหมาะสมกับศักยภาพของประเทศ พึ่งพิงความรู้ เงินลงทุน จากภายนอกเป็นหลัก โดยไม่ได้สร้างความ มั่นคงและเข้มแข็ง หรือสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีภายในประเทศ ให้สามารถพร้อมรับความเสี่ยงจากความผันผวนของปัจจัยภายในและภายนอก จนเกิด วิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจครั้งใหญ่ส่งผลกระทบต่อสังคมไทย

รัฐบาล ตระหนักถึงความสำคัญ ในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้เกิดการพัฒนาที่ ยั่งยืนในสังคมไทยอย่างเป็นระบบ ด้วยการกำหนดนโยบาย ด้านการศึกษา โดยนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ใช้คุณธรรม เป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความร่วมมือระหว่าง สถาบันการศึกษา สถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบันทางศาสนา ให้มี ส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ทักษะ และเจตคติ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ได้อย่างสมดุล และยั่งยืน

วัตถุประสงค์

เพื่อให้สถานศึกษานำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียน การสอน การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และการบริหารจัดการสถานศึกษา เพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติ ในทุกระดับได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผล เกิดการปรับเปลี่ยน กระบวนทัศน์ ในการดำเนินชีวิตบนพื้นฐานของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อย่างต่อเนื่อง

วิสัยทัศน์

กระทรวงศึกษาธิการมุ่งพัฒนาสถานศึกษา ในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ส่งผลสู่การดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของผู้เรียน ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา อย่างต่อเนื่อง

เป้าหมาย

ระยะที่ 1 ปี 2550

กำหนดให้มีสถานศึกษาที่สามารถเป็นแบบอย่าง ในการจัดกระบวนการเรียนการสอน และการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไม่ต่ำกว่า จำนวน 80 แห่ง

ระยะที่ 2 ปี 2551 – 2552

พัฒนา และขยายเครือข่ายสถานศึกษาที่เป็นแบบอย่าง ในการจัดกระบวนการเรียน การสอน และการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง ทุกจังหวัดเป็น จำนวน 800 แห่ง

ระยะที่ 3 ปี 2553 – 2554

พัฒนาให้สถานศึกษา สามารถนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ ในการจัด กระบวนการเรียนการสอน และการบริหารจัดการ ที่เหมาะสมกับบริบทของแต่ละสถานศึกษาได้ครบ ทุกแห่งทั่วประเทศ

ยุทธศาสตร์และแนวทางการขับเคลื่อน

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1.1 ศึกษา วิเคราะห์ วิจัยแนวทางการนำแนวปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงไปจัดการ การศึกษา

1.2 จัดทำแนวทางการจัดการเรียนรู้ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนรู้ การเรียนการสอน ทุก ระดับการศึกษา โดยสอดแทรกสาระเศรษฐกิจพอเพียงไว้ในในสาระการเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียนเพื่อให้เกิดการพัฒนาตามลำดับ โดยเริ่มให้เกิดการพัฒนาการเรียนรู้อัตนุบุคคล และครอบครัว รู้จักนำไปประยุกต์ใช้ นำไปขยายผลในครอบครัวและชุมชนเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมและ ประเทศ

1.3 จัดทำแนวทางการจัดระบบบริหารจัดการของสถานศึกษา ตามแนวทางปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาบุคลากร

2.1 อบรมสัมมนาผู้บริหารการศึกษาให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง

2.2 ฝึกอบรม และพัฒนา ผู้บริหารสถานศึกษาข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษากลุ่มเป้า หมาย ให้สามารถนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปบูรณาการสู่การเรียนการสอน และการบริหารจัดการ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การขยายผลและพัฒนาเครือข่าย

3.1 ให้สถานศึกษาที่เป็นแบบอย่างเข้าไปช่วยเหลือพัฒนาสถานศึกษาที่เข้าร่วม โครงการ 1:10 แห่งในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน และการบริหารจัดการ

3.2 ให้มีระบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และส่งเสริม สนับสนุน ประสานการดำเนินงานของเครือข่าย

3.3 จัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศและเชื่อมโยงเครือข่ายกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

4.1 เผยแพร่การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในการจัดการศึกษาโดยจัดทำสื่อรูปแบบต่าง ๆ

4.2 เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ความก้าวหน้า ของการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การพัฒนากระบวนการติดตามและประเมินผล

5.1 จัดให้มีคณะกรรมการติดตามประเมินผลระดับกระทรวง ระดับภูมิภาค และระดับสถานศึกษาโดยให้คณะกรรมการมีหน้าที่ติดตาม ประเมินผล และรายงานผล การดำเนินงานในภาพรวม ระดับภูมิภาค และสถานศึกษา

5.2 กำหนดรูปแบบ แนวทาง เครื่องมือ และคู่มือในการติดตาม และประเมินผล

5.3 ดำเนินการติดตามประเมินผล และรายงานผล

ตัวชี้วัดความสำเร็จ

การติดตามประเมินผลได้กำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จไว้ 4 ด้าน คือ

1. ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา
2. ด้านหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน

3. ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

4. ด้านการพัฒนาบุคลากร

2.3. โครงการเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนบ้านแม่จูด อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่

หลักการและเหตุผล

กิจกรรมการเกษตรเป็นกิจกรรม ที่มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตประจำวัน ซึ่งประกอบ ด้วยการปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ และการประมง ตามกระบวนการผลิตและการจัดการผลผลิต มีการใช้ เทคโนโลยีเพื่อการเพิ่มผลผลิต ปลูกฝังความรับผิดชอบ ขยัน อดทน การอนุรักษ์พลังงานและ สิ่งแวดล้อม ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 งานเกษตรเป็นวิชาที่มีความสำคัญวิชาหนึ่ง ซึ่งจัดอยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ที่ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต และรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง สามารถนำความรู้เกี่ยวกับการดำรงชีวิต การอาชีพ และเทคโนโลยี มาใช้ประโยชน์ในการทำงานอย่าง มีความคิดสร้างสรรค์ และแข่งขันในสังคมไทยและสากล เห็นแนวทางในการประกอบอาชีพรักการทำงาน และมีเจตคติที่ดีต่อการทำงาน สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างพอเพียง และมีความสุข

โรงเรียนบ้านแม่จูด อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 5 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการเป็น โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล 1 ถึง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 นักเรียนส่วนใหญ่เป็นชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง มีฐานะยากจน และผู้ปกครองของนักเรียนส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพเกษตรกร ทางโรงเรียนบ้านแม่จูด จึงได้จัด โครงการเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขึ้น ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 โดยมีการวางแผนการดำเนินงาน การจัดทำแผน ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา กำหนดแนวทางการดำเนินงานทั้งทางด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ด้านหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน ด้าน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การรู้จักพึ่งตนเอง มีความรับผิดชอบ มีเหตุผล มีคุณธรรม ใช้จ่าย เหมาะสมกับฐานะของตนเอง และดำเนินชีวิตตามแนววิถีไทย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักพึ่งตนเอง มีความรับผิดชอบ มีเหตุผล มีคุณธรรม ใช้จ่ายเหมาะสมกับฐานะของตนเอง และดำเนินชีวิตตามแนววิถีไทย

เป้าหมาย

นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 ปีการศึกษา 2555

หน่วยงานที่รับผิดชอบ

โรงเรียนบ้านแม่จูด

วิธีดำเนินการ

1. แต่งตั้งคณะกรรมการ โครงการ
2. ประชุมชี้แจงจุดประสงค์โครงการ ให้แก่คณะกรรมการ โครงการ
3. ประชาสัมพันธ์และเชิญชวนนักเรียนแต่ละชั้นเข้าร่วมกิจกรรมของโครงการ
4. จัดอบรมและให้ความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
5. แบ่งกิจกรรมออกเป็น 3 ฐาน คือ 1. สวนเกษตรผสมผสาน 2. เลี้ยงหมู เพาะเห็ด เลี้ยงไก่ เลี้ยงปลา และ 3. ปลุกพืชผักสวนครัว สมุนไพร
6. ให้นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม ใช้เวลาว่างหลังเลิกเรียน มาทำกิจกรรมตามที่ตนเอง รับผิดชอบ
7. สรุปผลการดำเนินกิจกรรมโครงการ

วันเวลาและสถานที่ดำเนินการ

ระยะเวลา ตลอดปีการศึกษา 2555 สถานที่ โรงเรียนบ้านแม่จูด

งบประมาณดำเนินการ

งบประมาณ 2,000 บาท (สองพันบาทถ้วน)

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. ผู้เรียนรู้จักพึ่งตนเอง มีความรับผิดชอบ มีเหตุผล มีคุณธรรม ใช้จ่ายเหมาะสมกับฐานะของตนเอง และดำเนินชีวิตตามแนววิถีไทย

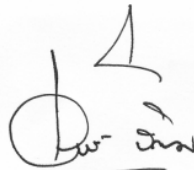
ผู้เสนอโครงการ

(นายวารุตม์ วิรัศมี)

พนักงานราชการ โรงเรียนบ้านแม่จูด

ผู้อนุมัติโครงการ

(นายเวทย์ วิรัศมี)

ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านแม่จูด

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

2.4. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยอมรับ

ปัญญา (2529:178) ได้กล่าวว่า กระบวนการยอมรับ (Adoption Process) ในการตัดสินใจยอมรับวิทยาการแผนใหม่หรือสิ่งแปลกใหม่ของบุคคลทั่วไปแล้ว กระบวนการยอมรับต้องใช้เวลาเป็นอย่างมาก บุคคลจะต้องได้รับทราบ ได้พบได้เห็นสิ่งนั้นๆ มาก่อน บุคคลจะยอมรับได้ในบางโอกาส อาจจะต้องใช้เวลาหลายปี ก่อนที่เขาเหล่านั้นจะได้มีการทดลอง หรือลองวิทยาการแผนใหม่นั้นเป็น

ครั้งแรก และพิจารณาผลที่ได้จากการทดลอง จึงจะยอมรับวิทยาการใหม่นั้น และ ชูพหุเทพ (2530:115–116) ได้กล่าวว่า วิธีการส่งเสริมหลายรูปแบบจะมีความเหมาะสมมากที่สุดกับขั้นตอนใด ขั้นตอนหนึ่งในกระบวนการยอมรับหรือ การรับเอาของเกษตรกร การใช้การสื่อสารบางประการเช่น วิทยุ บทความ จดหมายข่าว และการสาธิตผลนั้น ก่อให้เกิดการรับรู้ให้เกษตรกรได้เกิดความเข้าใจ บางครั้งเกิดจากสื่อมวลชน แต่การสาธิตผลและการเยี่ยมชมเป็นรายบุคคล จะสามารถทำให้ เกษตรกรเกิดความสนใจได้ดีที่สุด ในการประเมินผลเราใช้การประชุมกลุ่มและการสาธิตวิธีให้ เกษตรกรเห็นขั้นตอนการปฏิบัติต่างๆ ในขั้นเริ่มทดลองปฏิบัติ พบว่า การสาธิตในทุกขั้นตอนของการ ปฏิบัติตามข้อเสนอแนะมีความจำเป็นมากที่จะช่วยให้เกษตรกรมีความเข้าใจอย่างดี ขั้นตอนสุดท้ายการ ปฏิบัติซ้ำหรือการนำวิธีการที่ได้รับไปใช้ต่อ

กระบวนการยอมรับ (Adoption Process) เป็นการกระบวนการทางจิตใจของบุคคล ซึ่งเริ่มต้น ด้วยการเริ่มรู้หรือได้ยินเกี่ยวกับแนวความคิดใหม่ แล้วไปสิ้นสุดลงด้วยการตัดสินใจยอมรับไปปฏิบัติ แต่อย่างไรก็ตาม ลักษณะการยอมรับของบุคคลจะมีลักษณะที่แตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายๆ อย่าง ไม่ว่าจะเป็นผู้ที่ทำการเผยแพร่ ลักษณะของเทคโนโลยี วิธีการติดต่อสื่อสารและลักษณะของ ผู้รับเอง นอกจากนี้แล้วขั้นตอนของการยอมรับของบุคคล ยังแบ่งออกได้อีกหลายขั้นตอน แต่ละ ขั้นตอนก็ยังมีผลต่อการตัดสินใจยอมรับแนวความคิดใหม่ที่แตกต่างกันออกไป และการที่บุคคลจะรับ แนวความคิดใหม่ไปปฏิบัติ นั้น จะผ่านขั้นตอนที่สำคัญ 5 ขั้นตอน (Roger and Shoemaker, 1971) ดังนี้

1) **ขั้นเริ่มรู้ หรือรับรู้ (Awareness)** ขั้นนี้เป็นขั้นเริ่มต้นที่บุคคลได้รับรู้เกี่ยวกับแนวคิดใหม่หรือ เรื่องใหม่แต่ขาดรายละเอียด กล่าวคือ รู้ว่าเรื่องนั้นเรื่องนั้นเกิดขึ้นแล้วหรือทำได้แล้ว แต่เป็นเรื่องใหม่ สำหรับตนเองเพราะไม่เคยได้ยินหรือได้เห็นมาก่อน การรับรู้อาจเกิดขึ้น โดยบังเอิญด้วยการพบเห็น ด้วยตนเอง หรือโดยการเผยแพร่ของเจ้าหน้าที่

2) **ขั้นสนใจ (Interest)** เป็นขั้นที่บุคคลเมื่อรับรู้เกี่ยวกับแนวความคิดใหม่แล้ว หากเขาไม่ สนใจเขาก็จะรู้สึกเฉยๆ แต่ถ้าเขาเกิดความสนใจ เขาก็จะพยายามติดต่อหรือสอบถามผู้รู้ในรายละเอียด และปัญหาต่างๆ เกี่ยวกับแนวความคิดนั้น จุดสำคัญของขั้นนี้คือว่า หากเขาได้รายละเอียดมาไม่ดีก็อาจ ทำให้เกิดความล้มเหลวในขั้นต่อไป

3) **ขั้นไตร่ตรอง (Evaluation)** ขั้นนี้บุคคลจะศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับแนวความคิดใหม่แล้ว คิดเปรียบเทียบกับงานที่ทำอยู่ในปัจจุบันว่า ถ้ารับเอาแนวความคิดใหม่มาปฏิบัติจะเกิดผลดีหรือไม่ดี อย่างไรบ้างในขณะนี้ และในอนาคตควรหรือไม่ที่จะทดลองดูก่อน ถ้าได้ตรงหรือประเมินดูแล้ว

และเห็นว่าจะเกิดผลดีมากกว่าผลเสียเขาก็จะต้องตัดสินใจทดลองดู เพื่อให้เกิดความแน่ใจก่อนที่จะ
รับไปปฏิบัติจริง

4) ขั้นทดลองทำ (Trial) ขั้นนี้บุคคลจะทำการทดลองทำตามแนวความคิดใหม่โดยทำการ
ทดลองแต่เพียงเล็กน้อย เพื่อดูว่าเข้ากันได้หรือไม่กับสภาวะการณ์ในปัจจุบันของตน และผลจะออกมา
ตามที่คาดคิดไว้หรือไม่

5) ขั้นนำไปปฏิบัติ (Adoption) ขั้นนี้มักเกิดขึ้นหลังจากได้มีการลองทำและทราบผลเป็นที่
พอใจแล้ว จึงตัดสินใจยอมรับแนวความคิดใหม่ไปปฏิบัติในกระบวนการยอมรับทั้ง 5 ขั้นตอนนั้น
เป็นเรื่องของทฤษฎี ซึ่งในทางปฏิบัติแล้วพบข้อบกพร่องในกระบวนการยอมรับหลายประการ
ประการแรก กระบวนการนี้มักจบลงด้วยการตัดสินใจยอมรับนวัตกรรม ซึ่งตามความเป็นจริงแล้วเมื่อ
บุคคลใดบรรลุถึงขั้นไต่ตรงแล้วอาจจะปฏิเสธก็ได้ ประการที่สอง ขั้นตอนทั้งห้าของกระบวนการ
ยอมรับบางขั้นตอนอาจจะถูกข้ามไปได้ประการที่สาม กระบวนการนี้มักจะจบลงด้วยการยอมรับ
นวัตกรรม แต่หากบุคคลมีโอกาในการแสวงหาข้อมูลเพิ่มเติมแล้ว อาจตัดสินใจยอมรับหรือไม่
ยอมรับนวัตกรรมนั้นได้ (พจนานุกรม, 2527 อ้างโดย วัชรินทร์, 2539:10)

2.5. แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการตัดสินใจ

เสน่ห์ (2544:257-258) ได้ให้ความหมายของการตัดสินใจดังนี้

1. การตัดสินใจ เป็นกระบวนการ (Process) หมายความว่า การตัดสินใจต้องผ่านกระบวนการ
คิด พิจารณา ไตร่ตรอง วิเคราะห์แล้วค่อยตัดสินใจเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด ซึ่งการคิดต้องมีการเก็บ
รวบรวมข้อมูลข่าวสาร และผ่านกระบวนการชั่งใจ และตัดสินใจซึ่งกระบวนการตัดสินใจ
ประกอบด้วย การค้นหาแสวงหาข้อมูลข่าวสาร (Search) การออกแบบ (Design) และการเลือก
(Choice) เพื่อสามารถเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด

2. การตัดสินใจ เกี่ยวข้องกับทางเลือก (Solution) การตัดสินใจเป็นการพยายามสร้างทางเลือก
ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ทางเลือกที่น้อยอาจปิดโอกาสให้เกิดความคิดสร้างสรรค์หรือทางเลือกที่
ดีกว่าได้ ผู้บริหารที่ดีจำเป็นต้องมีการฝึกฝนการสร้างทางเลือกที่มากขึ้นหลากหลายด้วยวิธีการคิดแบบ
ริเริ่ม (Initiative) และคิดแบบสร้างสรรค์ (Creative Thinking)

3. การตัดสินใจ เกี่ยวข้องกับโครงสร้างขององค์การ กล่าวคือผู้บริหารระดับสูงจำเป็นต้อง
เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ (Strategic Decision) เป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับแนวทางที่ถูกต้อง
เพื่อใช้ทรัพยากรที่จำกัด ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การที่กำหนดไว้

ผู้บริหารระดับกลางจะตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดการ (Management Decision) เป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับการปฏิบัติการ (Operational Decision) เป็นการตัดสินใจดำเนินการควบคุมงานให้สำเร็จตามระยะเวลาและเป้าหมายที่กำหนดไว้

4. การตัดสินใจ เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของคน คือการตัดสินใจเกี่ยวข้องตั้งแต่คนเดียว กลุ่ม และทั้งองค์กร ซึ่งพฤติกรรมคนแต่ละคนก็แตกต่างกัน Simon, (1960) อ้างโดย วิเชียร(2547:276) การตัดสินใจ หมายถึง กระบวนการที่ประกอบด้วยหลัก 3 ประการ คือ การหาโอกาสที่จะตัดสินใจ การหาหนทางเลือกที่พอเป็นไปได้ และการเลือกทางเลือกจากทางเลือกต่างๆที่มีอยู่

Amoroso, (1993) อ้างโดย นิติยาและอรุณี (2545:12) ได้ให้คำจำกัดความของคำว่า การตัดสินใจ ไว้ดังนี้ การตัดสินใจเป็นกระบวนการในการเก็บข้อมูล สารสนเทศ แล้วนำมาประเมินเพื่อค้นหาทางเลือก และเลือกทางเลือกที่มีความพึงพอใจมากที่สุด และยังคงกล่าวว่าการตัดสินใจในปัจจุบันมีความยุ่งยาก ในการหาข้อสรุปทางเลือกที่ดีที่สุดในที่พอใจ ของผู้เกี่ยวข้องมากที่สุดเนื่องจากปัจจัยหลายประการ เช่น ผู้ตัดสินใจมีความชอบที่หลากหลาย การตัดสินใจจะเข้าไปเกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมที่มีความไม่แน่นอน มีความขัดแย้งในเรื่องผลประโยชน์ หรือความสนใจ การตัดสินใจอาจถูกควบคุมโดยบุคคลที่มีอำนาจเหนือกว่า เช่นผู้บังคับบัญชา รวมทั้งเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจกลุ่ม

วีระพล (2525:76) กล่าวถึงการตัดสินใจว่า มนุษย์ทุกชาติทุกภาษาส่วนใหญ่ประสบความสำเร็จมาแล้วก่อนแล้วจึงนำประสบการณ์เหล่านี้มาหาวิธีการปรับปรุงแก้ไข การที่แต่ละคนพยายามหาแนวทางการตัดสินใจด้วยตนเองอาจใช้เวลานาน เพื่อไม่ให้เกิดการตัดสินใจผิดพลาด จึงต้องศึกษาขั้นตอนหลักการ และเทคนิคการตัดสินใจที่ช่วยให้สามารถนำไปตัดสินใจในวิถีทางที่ถูกต้องในระยะเวลาอันสั้น อาจเลือกในการตัดสินใจ (Alternative) ตามปกติแล้วจะต้องมีอย่างน้อยที่สุด 2 ทางเลือก ถ้าไม่มีทางเลือกก็ไม่มีมติตัดสินใจ การตัดสินใจนั้นอาจแบ่งออก 3 ประเภท คือ การตัดสินใจภายในภาวะที่แน่นอน การตัดสินใจภายในภาวะที่ไม่แน่นอน และการตัดสินใจภายใต้ภาวะเสี่ยง โดยถือเกณฑ์ที่ว่า การตัดสินใจไม่ขึ้นอยู่กับสภาวะการณ์ หรือทราบแน่นอนว่าสภาวะการณ์ไหนจะเกิดขึ้น ถ้าไม่มีข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสภาวะการณ์แล้ว จะทำให้การตัดสินใจอยู่ได้ภาวะไม่แน่นอน ส่วนกรณีที่ไม่ทราบความน่าจะเป็นของสภาวะการณ์แล้วการตัดสินใจจะกลายเป็นการตัดสินใจภายใต้ภาวะความเสี่ยง ขนาดการตัดสินใจที่ประสบอยู่ในชีวิตประจำวัน เป็นการตัดสินใจภายใต้ความแน่นอนน้อยที่สุด การแก้ปัญหาจะต้องแก้ที่สาเหตุแห่งปัญหาหมดไปปัญหาก็ก็นหมดไปโดยปริยาย เนื่องจากปัญหามีหลายสาเหตุ ควรแก้สาเหตุที่ก่อให้เกิดการตัดสินใจทางเลือกที่จะแก้ปัญหามากที่สุดที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายผู้ตัดสินใจจะต้องเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด

ยูดา (2540:125–127) กล่าวว่า การตัดสินใจกับการแก้ปัญหาว่าเป็นของคู่กัน เมื่อใดที่มีปัญหาว่าเป็นของคู่ เมื่อใดที่มีปัญหาการตัดสินใจก็จะตามมาทันที ซึ่งผลการตัดสินใจนี้คือ สิ่งหนึ่งที่บอกว่าการแก้ปัญหาหนึ่งนั้นจะสำเร็จหรือล้มเหลว นอกจากนี้ยังกล่าวถึงองค์ประกอบ 3 ประการของการตัดสินใจที่ดีนั้นประกอบด้วย

1. คุณภาพ (Quality) คือ การตัดสินใจที่ต้องทำให้เราสามารถใช้โอกาส (ปัญหา) ให้เกิดประโยชน์ที่สุด ดังนั้นจึงต้องใช้ทรัพยากรทั้งหมดที่มีเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2. ความเร็ว (Speed) ต้องตัดสินใจอย่างรวดเร็วให้ทันกับสถานการณ์ หากชักช้าไม่ยอมตัดสินใจ ก็จะต้องเลือกทางเลือกต่างที่ค่อยประสิทธิภาพลงตามเวลาที่ผ่านมา

3. พันธะหน้าที่ (Mission) ต้องรับผิดชอบในพันธะหน้าที่ และต้องพยายามให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการดำเนินงานยอมรับในพันธะหน้าที่ของพวกเขาด้วย

รสนา (2539:93–95) กล่าวถึงเกณฑ์ที่ใช้ประกอบการตัดสินใจว่าในการตัดสินใจทางเลือกที่ดีที่สุด เหมาะสมที่สุด จะต้องมีเกณฑ์ในการเลือก หรือข้อกำหนดที่ต้องคำนึงถึง ดังนี้

1. นโยบาย ทางเลือกแต่ละวิธีจะต้องสอดคล้องสนองรับนโยบายทั่วไป และนโยบายเฉพาะเรื่อง

2. กลวิธี กลวิธีของทางเลือกที่ดีที่สุดเหมาะสมที่สุดนั้น มีความหมายรวมถึงว่ามีอัตราความเสี่ยงต่อความล้มเหลวน้อยที่สุดด้วย ฟิงระลึกลักษณะว่า แต่ละกลวิธีย่อมมีข้อดีข้อเสียต่างกัน วิธีหนึ่งอาจดีสำหรับโอกาสหนึ่ง เมื่อสิ่งแวดล้อมเปลี่ยน วิธีอื่นอาจเหมาะสมกว่า

3. ค่าใช้จ่าย ทางเลือกที่ดีที่สุดย่อมหมายถึงว่า สามารถนำไปปฏิบัติได้ผลดีที่สุดโดยเสียค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด

4. ระยะเวลา สำหรับการแก้ไขปัญหาเรื่องเดียวกัน ทางเลือกที่ปฏิบัติสำเร็จลุล่วงในเวลาสั้นกว่าย่อมดีกว่า

5. วิธีปฏิบัติ ในบางกรณีทางเลือกมีขั้นตอนปฏิบัติหลากหลายวิธี ล้วนสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน มิใช่ปฏิบัติวิธีหนึ่งแล้วสำเร็จได้ในตัวเอง ดังนั้น จึงต้องสำรวจและปฏิบัติให้ครบถ้วนกระบวนการความ

6. อุปสรรค เป็นเรื่องสำคัญที่พึงระมัดระวัง สำรวจ ตรวจสอบหาข้อบกพร่องอย่างถี่ถ้วนถี่ หลีกเลี่ยงมิให้กลับกลายเป็นว่าวิธีปฏิบัติที่เลือกสรรนั้นก่อปัญหาอื่นเพิ่มเติม หรือร้ายยิ่งกว่าเดิม

เกณฑ์ทั้ง 6 ประการนี้จะใช้ประกอบในการตัดสินใจค้นหาทางเลือกปฏิบัติภายหลังเมื่อได้ตรวจสอบ วัตถุประสงค์ ความมุ่งหมายของโครงการดำเนินงานอย่างแน่ชัดถูกต้อง

กิตติ (2546:9-11) กล่าวว่า การตัดสินใจจัดว่าเป็นระยะ (Phase) หนึ่งของกระบวนการแก้ไขปัญหา (Decision Making Process) ของมนุษย์เมื่อพบว่าปัญหาเกิดขึ้นในเรื่องใดเรื่องหนึ่งแล้ว การแก้ไขปัญหาจะผ่านขั้นตอนการตัดสินใจเลือกแนวทางที่ดีที่สุดเพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาต่อไป

กระบวนการตัดสินใจ (Decision Making Process) คือ การกำหนดขั้นตอนในการตัดสินใจ แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นภายในองค์กรอย่างมีหลักเกณฑ์ ด้วยการกำหนดขั้นตอนตั้งแต่แรกจนถึงขั้นสุดท้ายเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่ต้องการ

รูปแบบของกระบวนการตัดสินใจอาจแตกต่างกันออกไป กล่าวคือ อาจมีจำนวนขั้นตอนที่แตกต่างกันไปตามความเหมาะสม หรือเห็นควรของผู้เชี่ยวชาญหรือนักวิชาการ จะอ้างถึงกระบวนการตัดสินใจของ Herbert Simon ที่ได้แบ่งแยกระยะของการตัดสินใจออกเป็น 3 ขั้นตอนแรกของกระบวนการแก้ไขปัญหา ได้แก่ Intelligence Phase, Design Phase และ Choice Phase ต่อมา George Huber ได้นำมารวมเข้ากับกระบวนการแก้ไขปัญหา จึงทำให้การตัดสินใจ และกระบวนการแก้ปัญหารวมแล้วจำนวนทั้งหมด 5 ขั้นตอน ได้แก่ Intelligence Phase, Design Phase, Choice Phase, Implementation Phase, และ Monitoring Phase

ขั้นตอนที่ 1 การใช้ความคิด (Intelligence Phase)

ประกอบด้วยการค้นหาสาเหตุของปัญหา โดยศึกษาถึงต้นเหตุของปัญหา ประเมินผลที่จะเกิดขึ้นหากไม่ทำการแก้ไขปัญหา วิเคราะห์ปัจจัยแวดล้อมของปัญหา เพื่อสร้างแบบจำลองที่ใช้อธิบายลักษณะ และสาเหตุของปัญหาโดยอาจใช้การจำแนกปัญหาออกเป็นส่วนย่อย และคิดวิธีแก้ไขปัญหา ซึ่งผลที่ได้ในขั้นตอนนี้ เรียกว่า “Decision Statement” หรือ “การระบุปัญหา” สิ่งสำคัญ คือ ต้องทำการจำแนกหาสาเหตุที่แท้จริงของปัญหาก่อนทำการแก้ไข ไม่ควรแก้ไข ที่ปลายเหตุ

ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบ (Design Phase)

เป็นขั้นตอนการสร้าง และวิเคราะห์ทางเลือกในการตัดสินใจ โดยทางเลือกที่สร้างขึ้นมาจะต้องมีความเป็นไปได้ในการแก้ไขให้ได้ผลประโยชน์สูงสุด และในขั้นตอนต้องมีการกำหนด

วัตถุประสงค์ของการตัดสินใจ ในขั้นตอนนี้อาจมีการสร้างแบบจำลอง แผนโดยผลลัพธ์ที่ได้จากขั้นตอนนี้ ภาพการตัดสินใจแบบต้นไม้ (Decision Tree) หรือ ตารางการตัดสินใจ (Decision Table) ทั้งนี้เพื่อใช้ในการพัฒนาทางเลือกในการตัดสินใจ

ขั้นตอนที่ 3 การเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด (Choice Phase)

เป็นขั้นตอนของการค้นและการประเมินทางเลือกต่างๆ ที่ได้จากขั้นตอนการออกแบบ และคัดเลือกให้เหลือทางเลือกเดียวคือ ทางเลือกเพื่อนำไปใช้จริงในการแก้ปัญหา

ขั้นตอนที่ 4 การนำไปใช้ (Implementation Phase)

เป็นขั้นตอนการนำทางเลือกในการแก้ไขปัญหาที่ได้จากขั้นตอนที่ 3 ไปลงมือปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหาจริง ซึ่งอาจจะประสบความสำเร็จ หรืออาจจะประสบความล้มเหลวก็ได้ หากนำไปใช้แล้วล้มเหลว ก็อาจย้อนกลับไปสู่ขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่ง เพื่อทบทวนกระบวนการใหม่ได้เสมอ (เป็นกิจกรรมในขั้นตอนติดตามผล)

ขั้นตอนที่ 5 การติดตาม (Monitoring Phase)

การติดตามผล เป็นขั้นตอนสุดท้ายของกระบวนการตัดสินใจ และแก้ไขปัญหาในขั้นตอนนี้ ผู้ตัดสินใจจะมีการประเมินผลหลังจากนำแนวทางที่ได้เลือกแล้วไปใช้ในการแก้ไขปัญหา หากผลที่ได้ไม่เป็นที่น่าพอใจจะต้องพิจารณาถึงสาเหตุว่าเกิดขึ้นจากขั้นตอนใด หรือขาดสารสนเทศส่วนใดบ้างเพื่อนำไปปรับปรุงการตัดสินใจแก้ไขปัญหาใหม่อีกครั้งหนึ่ง สำหรับขั้นตอนการตัดสินใจในด้านการส่งเสริมการเกษตรนั้น ดุษฎี (2543:14) ได้กล่าวไว้ว่า การตัดสินใจเป็นสิ่งสำคัญที่เกี่ยวข้อกับนักส่งเสริมและเกษตรกรการตัดสินใจมีขั้นตอนดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล
2. การกำหนดปัญหา
3. การหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาหลายๆ แนวทาง
4. การตัดสินใจในการเลือกแนวทางแก้ไขปัญหา
5. การดำเนินงานตามที่ได้ตัดสินใจ

2.6. ผลงานวิจัยและงานเขียนที่เกี่ยวข้อง

ธนมนต์ (2540) ได้ศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมโครงการประกอบอาชีพอิสระเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียนของนักเรียนสาขาเกษตรกรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเชียงใหม่

ผลจากการศึกษา พบว่า นักเรียนสาขาเกษตรกรรมที่เข้าร่วมกิจกรรมโครงการประกอบอาชีพอิสระเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียน ส่วนมากเป็นเพศหญิง มีระดับผลการเรียนสูง มีความต้องการที่จะประกอบอาชีพเกษตรกรรม ผู้ปกครองมีรายได้ค่อนข้างต่ำมีอาชีพเป็นเกษตรกร และมีความรู้เกี่ยวกับกิจกรรมโครงการประกอบอาชีพอิสระเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียนมากกว่านักเรียนที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรม

วชิรินทร์ (2551) ได้ศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำที่หมักด้วยสารเร่ง พด.2 ของเกษตรกร อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ผลจากการศึกษา พบว่า ตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำ โดยใช้สารเร่งพด.2 ของเกษตรกร มี 4 ตัวแปร คือ รายได้ของเกษตรกร แหล่งวัตถุดิบที่นำมาใช้ทำปุ๋ยอินทรีย์น้ำ การสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ ความรู้เกี่ยวกับการใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำ ส่วนปัจจัยอื่นๆ คือ อายุ ระดับการศึกษา ขนาดพื้นที่ถือครอง ประสิทธิภาพการใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำ วัตถุดิบที่ใช้ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ ที่สนใจต่อการใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำ ไม่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำที่หมักด้วยสารเร่ง พด.2 ของเกษตรกรอำเภอแม่แตง

วรรณพงษ์ (2551) ได้ศึกษา การดำเนินงานกิจกรรมการเกษตรตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ ผลจากการศึกษา พบว่า โรงเรียนได้จัดกิจกรรมด้านการทำหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การดำเนินงานกิจกรรมการเกษตร และเกษตร ทฤษฎีใหม่ที่หลากหลาย มากน้อยแตกต่างกันตามสภาพบริบทของโรงเรียน และมุ่งเน้นให้นักเรียน ปฏิบัติตามกรอบแนวคิดของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีการวางแผนการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดการเรียนรู้ กำหนดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นนโยบายของโรงเรียน นำนักเรียนไป ศึกษาแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน ปลูกพืชสมุนไพร และพืชผัก ใช้จุลินทรีย์ อีเอ็มในกิจกรรม การเกษตรทำการเกษตรแบบผสมผสาน ดำเนินการสอนวิชาเกษตร โดยการฝึกปฏิบัติจริง ฝึกให้ นักเรียนออมทรัพย์ และส่งเสริมให้นักเรียนนำความรู้การเกษตร ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่ง สนองต่อกรอบแนวคิดของความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว และเงื่อนไข ความรู้ ขณะเดียวกันก็ใช้กิจกรรมการเกษตรฝึกคุณธรรมด้านความมีวินัย ความขยันความอดทน การ ประหยัด ความรับผิดชอบ ความสามัคคี ความเสียสละและช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ซึ่งสนอง ต่อเงื่อนไขคุณธรรม อันเป็นคุณธรรมพื้นฐานสำคัญในการดำเนินชีวิตซึ่งจะนำไปสู่การดำเนินชีวิตที่ สมดุลกับสภาพเศรษฐกิจ และสังคมให้ยั่งยืน ตามหลักแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ธวัช (2552) ได้ศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าร่วมโครงการฟื้นฟูและพักฟื้นเกษตรกรรายย่อย และยากจนของลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จังหวัดน่าน ผลจากการศึกษา

พบว่า ลูกค้า ธ.ก.ส. กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีปัจจัยที่ส่งผลให้ต้องเข้าร่วม โครงการฟื้นฟูและพักชำระหนี้เกษตรกรรายย่อย และยากจนเป็นอันดับแรกเพราะการได้รับการเลื่อนกำหนดชำระคืนต้นเงินกู้ ออกไปเป็นเวลา 2 ปี รองลงมาคือ ดอกเบี้ยเงินกู้ที่เกิดขึ้นในระหว่างการพักชำระหนี้รัฐบาลเป็นผู้จ่ายให้กับธนาคารแทนเกษตรกรลูกค้า และการได้รับคำแนะนำจากพนักงาน ธ.ก.ส.

งามฉวี (2552) ได้ศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการผลิตสับปะรดตามการเกษตรดีที่เหมาะสมของเกษตรกรในจังหวัดลำปาง ผลจากการศึกษา พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการผลิตสับปะรดตามการเกษตรดีที่เหมาะสม มี 6 ปัจจัยคือ (1) การได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการผลิตสับปะรดตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสม (2) ประสบการณ์ในการผลิตสับปะรดมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการผลิตสับปะรดตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสม (3) ประสบการณ์ในการผลิตสับปะรดมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการผลิตสับปะรด ตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสม (4) ความรู้ในการผลิตสับปะรดมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการผลิตสับปะรดตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสม (5) ทศนคติในการผลิตสับปะรดมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการผลิตสับปะรดตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสม (6) การปฏิบัติในการผลิตสับปะรดมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการผลิตสับปะรดตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสม อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.001 และปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการผลิตสับปะรดตามการเกษตรดีที่เหมาะสม มี 8 ปัจจัย คือ (1) เพศ (2) อายุ (3) ระดับการศึกษา (4) พื้นที่ปลูกสับปะรด (5) รายได้จากการผลิตสับปะรด (6) รายได้รวมของครอบครัว (7) แรงงานในครัวเรือนที่ช่วยด้านการเกษตร (8) แหล่งเงินทุนและสินเชื่อในการผลิตสับปะรด

อนุวัฒน์ (2552) ได้ศึกษา การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นวิถีเกษตรแบบมีส่วนร่วม ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนเพื่อชีวิตเชิงใหม่ ผลจากการศึกษา พบว่า มีปราชญ์ชาวบ้านที่สมัครใจเป็นครูภูมิปัญญา 5 คน และพบว่ากระบวนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นท้องถิ่นวิถีเกษตรตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแบบมีส่วนร่วมของชุมชน มีขั้นตอน ดังนี้ 1) วิเคราะห์ประเด็นและเนื้อหาการเกษตรที่นักเรียนสนใจ 2) วิเคราะห์แนวทางของหลักสูตรเกษตรผสมผสานจากทักษะของเกษตรกร 3) วิเคราะห์ความเป็นไปได้ในการจัดการเรียนการสอนของประเด็นและเนื้อหาที่นักเรียนต้องการ 4) รวบรวมทีมวิจัยจากครูและนักเรียนที่สมัครใจ 5) เลือกครูภูมิปัญญาจากเกณฑ์ที่ทีมวิจัยได้พัฒนาร่วมกัน 6) คูณครูภูมิปัญญา 7) สร้างแบบสัมภาษณ์ครูภูมิปัญญา 8) สัมภาษณ์ครูภูมิปัญญา 9) กำหนดเนื้อหาของหลักสูตรจากองค์ความรู้ของครูภูมิปัญญา 10) ทดลองจัดการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วม 11) ประเมินผลการเรียนรู้และทักษะแบบมีส่วนร่วมของนักเรียน ครูภูมิปัญญา และครู

เจ้าของวิชา 12) ประมวลข้อเสนอแนะจากผู้อำนวยการ โรงเรียน ครู ครูภูมิปัญญา และนักเรียน 13) ร่างหลักสูตร

ยุทธพงศ์ (2551) ได้ศึกษา การพัฒนาชุมชน และสิ่งแวดล้อมตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านร่องกาใต้ ตำบลร่องกาศ อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่ ผลจากการศึกษา พบว่า ชุมชนบ้านร่องกาศได้มีการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน จนเกิดเป็นพลังขับเคลื่อนชุมชน (Group Empowerment) จากการนำเอาปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency economy) มาดำเนินกิจกรรมต่างๆ มีการจัดการภายในชุมชน (Community Management) สร้างทุนทางสังคมภายในครอบครัว ส่งต่อไปยังชุมชน การมีส่วนร่วม (Participation) ในกิจกรรมต่างๆตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การพึ่งตนเองจาก การพึ่งพิงที่มีคุณภาพชีวิตตามหลักปัจจัย 4 อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค ที่อยู่อาศัย การอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีความมั่นคงในทรัพยากร เกิดการเปลี่ยนในชุมชน เป็นผลจากการพัฒนาที่จะนำไปสู่ การมีชีวิตที่มีความสมดุล เศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมมั่นคง พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงจากสภาพแวดล้อมต่างๆ ในอนาคต ได้อย่างยั่งยืน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved